

önképzőkörben egy-egy népszerű értekezést a Magyar Nyelvőről, s a felolvasáshoz fűzzenek egy kis eszmecsere, vitatkozást. Nemcsak az újonnan megjelenő, hanem a régebben megjelent cikkekkel is lehet válogatni, s a tanár urak e célra bizonyosan szívesen kiadják a tanári könyvtárból a M. Nyelvőrnek régebbi köteteit. A figyelmes szerkesztőség mindjárt ajánl is vagy hatvan ilyen vita-gerjesztő cikket.

Önképzőköri tallózás. Pécsi főreáliskola, ápr. 16. Schlesinger Ferencz VII. o. t. «A lengyel szabadságharc emlékezte költészetünkben» cz. tanulmányát olvasta fel. — A *trencsényi* kir. kath. főgimnázium ifjúsága ápr. 15-ikén szépen sikerült hangversenyt rendezett alumneumának javára az «Arany Bárány» vendéglő nagytermében. Az énekkar magyar, olasz, finn és svéd népdalokat adott elő igen szépen; a zeneegylet pedig Wagner, Mozart és Verdi szerzeményeiből játszott részleteket. — *Zombori* főgimnázium, márczius 11-ikén. Elfogadták Weidinger Dezső VII. o. tan. értekezését a magyar zenéről és Schutz Lajos eredeti elbeszélését, a melynek címe: «Az anya». *Budapesti* I. ker. állami főgimnázium, április 9. Szabó Zoltán VI. oszt. tan. nagy gondalal kidolgozott relatiót adott elő Euripides «Iphigenia Taurisban» cz. tragédiájáról. A szavalóversenyen Kovács L. VII. o. tanuló vitte el az 1 arany díjat.

Gyászír. A csurgói ref. főgimn. V. osztályának egyik nagyreményű tanulója, Cziboch Lajos, mult hó 16-án, hosszú kínos szenvedés után a szülei háznál, Siklóson meghalt. Osztálytársai az elhunyt sírjára koszorút küldöttek. Béke hamvaira!

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

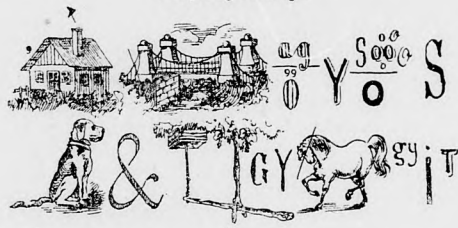
Számítási kérdés:

A természetes számsor ezer első számának mily nagy az összege?

Földrajzi kérdés:

Hogy nevezik Berberia hegyes feiföldjét? Az Atlanti óceántól kezdve számos párhuzamos láncokban a Sydrai öböl (Syrtsi major) délnyugat-északkeleti irányban húzódik.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. május 11.

A 17. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Cajus Cassius Longinus. Természettudományi kérdés: Kontyvirág. Képrejtvény: Útvesztő.

Helyesen fejtették meg: Fábrián Gáspár, Hell Ferencz, Somossy László, Laban Antal, Laczko Géza, Buzáth Jenő, Steinschneider Ernő, Lányi Adolf, Kozelka József, Jankó Béla, Kinsky József, Hartmann Gaston lovag, Scherz Alfréd, Glósz Ödön, Grosz Gyula, Vadas Zoltán, Izsák Gyula, Tóth Elek, Puskás Endre, Koszorús Kálmán, Grünfeld Ferencz, Rodowicz Vilmos, Polnitzky Leó, Acs

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Nagy István, Reichenfeld Rezső, Litsk Zoltán, Lechner Gedeon, Géczy Géza, Kokits Mihály, Paksy Ernő, Pethő Emil, Farkas Tivadar, Bergl György, Pártos Viktor, Rosenbaum Ernő, Antony Gyula, Kovács Dénes, Pethe Jenő, La Borda Jenő, Fejes István, Tille Gyula, Techet Károly, Lator László, Joannovits György, Wind Alajos, Erődi Tihamér, Névedí Botka Andor, Fiedler Kálmán, Miskolezy Gusztáv.

A kitűzött könyvjutalmat, Nordenskiöld: *Európa és Ázsia körülhajózása a Végén* cz. művet Jankó Béla főgymn. VI. o. tanuló nyerte el Nagyszombatban.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Lapunk szerkesztője, dr. Rupp Kornél betegsége miatt orvosi rendelettel hosszabb időre minden szellemi munkától el van tiltva, azért addig, míg egészsége helyre áll, a lap szerkesztését az eddigi segéd-szerkesztő Kemény Aladár vette át, a ki már a múlt számot is szerkesztette. — Együttal tudatjuk, hogy a szerkesztőség helyisége IV., Egyetem-u. 4. sz. alatt, a kiadóhivatallal együtt van, míg a szerkesztő magánlakása I., Krisztina-körút 39. sz. a. van. Minden, a lapra vonatkozó levelezést tehát a szerkesztőség s ne a tanár úr címén tessék folytatni.

B. J. Ujvidék. A vegyész pátyára a műegyetemen kell készülni. Tudósítását várjuk. — **Cz. L.** Léva. Sajnáljuk, hogy elevenen megírt referációját nem tehetjük közzé. Mért küldi be «post festa»? — **G. J.** Zalaegerszeg. A sakkjátékban pattnak azon helyzetet nevezük, midőn pl. a fehér király, a nélkül, hogy fekete sakkot adott volna, nem mozdulhat helyéről, mert mindenütt matba lépne. Az utolsó húzás tehát a bekerítő. Pattállással remis-vé, azaz döntetlenné válik a játék. — **Selmeczbányai.** Szükkölködni *valamiben*. — **Scipio.** Küldje be. — **L. F.** Pápa. A kérdézet intézetben nincs görög-pótló tanfolyam. — **K. S.** Mezőtur. Eretségét kell tenni. — **K. J.** Brassó. Nyáron a Nemzeti Színház szünetel, így tehát ifjúsági előadásokat sem tarthat. — **H. J.** Tehet vizsgát, miután majd minden gimnáziumban vannak görög-pótló tárgyak tanítására képesített tanárok. — **Hensch** Arthur főgimn. VII. o. tanuló levelezésbe szeretne lépni egy nagyszabeni áll. főgimnáziumi kollégával. — **Cz. L.** Léva. Nagyon szívesen megtennök, de ha minden szavalatról megemlékeznénk, hát lapunkat elhynélné az iskolai hírek áradata. Kivételnek pedig nem lehet helye. — **S. Gy.** Arad. Ilyen «helyi-érdeki» kérdésre jobban meg tudnak felelni az ottaniak, mint mi. — **G. B.** Eperjes. 1. A összetéveszti a pesszimizmust a rosszakarattal, pedig a kettőnek egymáshoz semmi köze nincsen. Pesszimista az az ember, kinek sötét a világfelfogása, ki jövőbeli dolgoknál mindig a rosszabb eshetőségre gondol. Az a diák tehát, ki azt mondja osztálytársának: «Nem törődöm vele, hogy megbukol a maturán» — nem pesszimista, hanem felebarátiatlan, szeretetlen, sőt rosszakaratu nyilatkozatot tett. 2. A mulattatás fogalma önként feltételezi, hogy valaki mulatásának más legyen az indítója, oka; tehát az mulattat, a ki beszél és az mulat, a kihez beszélnek. Maga a mulattató esetleg szörnyen ünhatja is magát, éppúgy, mint a színész, a ki gyakran fanyar egyéni kedvvel és vérző szívvel kacagtatja meg publikumát.

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8149

«VILÁGPOSTA»

czím alatt érdekes tartalmu képeslevelezőlap és levélhelyegyság jelent meg.

Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt.

A lap kiadóhivatala Faludi Zsigmond előnyösen ismert levélhelyegységében VII., Erzsébet-körút 28. szám alatt van.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	DR. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 4 frt 80 kr.			Kéziratokat nem adunk vissza.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>			

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára. 3

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrady Antal.

Az úrfit még mindig ette a méreg, csak hogy mind lassabban ette, kezdett már a méreg is kifáradni. Helyette pedig az éhség ébredt fel benne.

Jó másfél óra telt el, mikor megszólalt:

— Add ide a cipőt!

Jancsi felkelt, elővette a cipőt, s letette a földre, éppen arra a helyre, hova az úri ledobta.

— Itt van a cipő!

— A kezembe add!

— Már egyszer a kezébe adtam.

— Parancsolom!

Jancsi esendesen oda fordult Ákos úrfihoz, s ugyancsak esendes hangon így szólott hozzá:

— Hallja, ha maga még egyszer így mondja ki ezt a szót, én magát úgy megverem, hogy kanállal vakarják fel a földről. Ott a cipője, vegye fel, egye meg, ha éhes, nekem pedig többé ne parancsolgasson.

— Te a szolgám vagy!

— De nem kutyája, hallja-e úri fickó! — kiáltott reá Jancsi s megragadva Ákos úrfit a gallérijánál fogva, kiemelte az ágyból, oda vitte a cipőjéhez, lenyomta a földre, s még egyszer mondá:

— Itt a cipője, egye meg, ha éhes!

Azzal rá sem nézett többet, vette a kalapját s kifelé indult.

— Hova mész, Jancsi? — kérdé az úrfi csaknem reszketve.

— A rektor-professzor úrhoz?

— Panaszra?

— Nem. Másnak akarok a szolgálja lenni.

Ákos úrfi felugrott, az ajtóhoz rohant, neki szegezte a hátát, s könyörögni kezdett:

— Maradj nálam! . . . Maradj nálam! Te is tegezz, többé nem bántalak meg. . . ezentúl szeretni foglak . . . eddig is szerettelek . . . Erősebb vagy, mint én, és jobb vagy mint én . . .

Jancsi leült az asztal mellé, s hallgatott, a kalapját is letette.

Ákos hátulról átkarolta a nyakát és sírni kezdett, hevesen zokogni:

— Ne haragudjál . . . reám! . . . Ne haragudjál!

Jancsi megsajnálta, kezét megszorítva azt mondta neki:

— Ne sírj, . . . nem haragszom.

Mikor Kalapács úr haza jött, Ákos úrfit az asztalnál találta, írta a latin fordítást.

Az ütött-kopott ruhájú kis szolga becsülettel végezte tovább a dolgát. Kalapács úrnak nem lehetett ellene semmi panasza, sőt annyira meg volt vele elégedve, hogy tél derekán neki ajánlódkozta a báránnyőr sapkáját, mely a fiúnak egy kicsit nagy volt, de legalább a fülét is betakarta. Keztyűt is adott volna neki szívesen, de keztyűje Kalapács úrnak sem volt. Különben mire való is a diáknak a keztyű? Mikor hólabdával viaskodnak, a keztyű nagyon alkalmatlan. Súlyom Jancsi nem ismerte a keztyűt, nem ismerte még a téli kabátot sem.

Úgy látszik, hogy a jó Istennek különös gondja van az olyan fiúkra, a kiknek télen nincs kabátjuk. Frissebben járnak, szaladgálnak, jól felmelegsznek, soha még csak náthájuk sincsen.

Karácsonykor egy solymosi szekeres egy zsákot hozott Jancsinak Kornóczról. Valami elemózsia volt benne, az édes anyja küldötte. Az édes anyja

levelet is irt, az ő hányt-vetett betűivel csak Jancsi tudta elolvasni.

«Édes, szeretett fiam, Apád, szegény, meg akart téged látogatni, de nem futotta ki a költség. Ha Isten megsegít, húsvétra haza hoz, addig hát tanulj jól. Sokat sirok miattad, hogy eddig lerongyosodtál, fázol, mert erre felé pogány téli idő jár, de édes apád vigasztal, hogy a eszímád három esztendeig is eltart, s ha a lábad nem fázik meg, akkor nincs baj. A mogyorós-zacsó csücskébe varrtam néhány garast, azt használj el egészséggel. Imádkozni fogok szent karácsony napján, hogy az Isten adjon neked erőt és kitartást a tanuláshoz.

A gyermekek mind várták, hogy hazajösz. Jóska szeretné, ha bicskát küldenél neki, de ne küldj, mert úgyis elvágja veled a kezét.

Elisfelejtettem megírni, hogy a rektor-professzor úr irt édes apádnak levelet, azt mondja, hogy jóra való fiú vagy. Maradjmindig az, fiam.

NB. (ezt már az édes apja írta.) Jancsi, fiam, ha a eszímád talpa elszakad, menj el Rezes Mihály eszímádiához, a kollégium közelében lakik, ő hamar megcsinálja, aztán majd megfizetem neki. Mihelyt egy kis kölcsönpenzt szerzek, küldök néhány forintot, pedig te sohasem kérsz, derék fiú vagy. Szerető apád Sólyom Ézsaiás.

Sólyom Jancsi szépen összehajtogatta a levelet, beletette a könyvébe és felsőhajtott:

— Szegény jó szüleim! . . .

IV. FEJEZET.

Az áldott cipő.

Négy esztendő úgy eltelt, hogy észre sem vették. A kornócei doktor azt sem tudta, hogy van egy diák fia Enyeden, elég baja volt az otthon levőkkel. Csak az adósság-levelek gyűltekegyülekeztek az asztala fiókjában, s a kinőtt nadrágokat örökitette a nagyobb fiukról a kisebbekre. Azok eleget bögték, panaszkodtak, hogy sohasem kapnak új ruhát, mindig foltos térdűt kapnak.

Ézsaiás uram bölesen figyelmeztette őket Jancsira, a ki neki soha egy krajcárjába sem került, még a bölesőt is maga faragta ki (ebben a kornócei dokornak nem volt éppen igaza, de hát a kis imposztoroknak el kellett hinniök, mert az édes apjuk mondta).

Enyedről a második év végén egy szép tajtékpi-pát is hozott az apjának ajándékba. Lehetett az is két-három forint, pedig a fiú nem lopta a pénzt, ha-

nem a keze munkájával szerezte.

Madarakat tömött a természetrajz tanárának, s azóta folyton ott élt a múzeumban. Bizony derék egy tanár lehet az, mert még ruhával is megajándékozta Jancsit. A nadrág, a mit neki adott, egy kicsit hosszú, egy kicsit bő volt, de azon Jancsi segített: az aljából levágott és beszegte, a bősége meg éppen jó volt, legalább nem feslett ki hamar.

Elég furán állott rajta, csúfolták is azok, a kik-

— ITT A CZIPÓJA, EGYE MEG, HA ÉHES!

nek kedvük telt az ilyesmiben, de Jancsi föl sem vette. Neki drága volt a ruha, mert a professzor úrtól kapta, attól a professzortól, a ki őt szerette, sőt vasárnaponként meghívta ebédre. Nem volt esalados ember, de annál több madarat táplált szép rézkalitkákban, még egy horgas orrú papagája is volt.

A kollégium barna cipője minden nap jól esett Jancsinak.

Ó áldott cipő, te! Hányszor gondolt vissza reád Jancsi akkor is, mikor már a maga szépen megterített asztalánál puha, fehér kenyeret, izletes kalácsot szegett meg, mikor metszett kristály pohárból bort ivott, s nem a tanár bő nadrága libegett-lobogott rajta . . . Áldott cipő, te elűzője a mindennapi kenyér gondjának, te megvigasztalója a szegényeknek, esodalahatalmadat csak később érzi az, a ki nyolcz-tiz esztendeig csak veled táplálkozik!

Jancsit ez a cipő erős, izmos ifjúvá nevelte. Széles válla, domború melle, erős karja volt; úgy tudott úszni, mint a hal, úgy felmászott a legmagasabb jegenye-fára, mint a mókus; ha neki támasztotta lábát a falnak, az egész osztály húzhatta, ki nem mozdította a helyéből.

De azért nem bántott senkit, sohasem mutogatta az erejét.

Csak egyszer történt meg, hogy valamelyik osztálytársa, (nagy úrnak a fia volt) mogyoróhéjat akart a tanári asztal lába alá tenni éppen mikor a természetrajz professzorának kellett bejönnie.

Jancsi azt mondta neki:

— Ne bolondozz, Gyurka!

— Biz én oda teszem, legyen egy kis hecez.

— Nem teszed oda!

— Ki mondja azt? — veté oda hetykén a fiú.

— Azt én mondom.

A nagy úr fia oda ment a tanári asztalhoz, s fel akarta az egyik lábát emelni.

Jancsi megragadta a kezét, azt a melyikben a mogyoróhéj volt.

— Te, Gyurka, én úgy összeszorítom a markodat, hogy a mogyoróhéjat bicskával kell onnan kiszedegetned.

— Ne henezegj Sólyom Jancsi! . . . Ne henezegj! — kiáltották az úri fiú pajtásai.

— Én nem henezegek, azt ti a legjobban tudjátok, de nem engedem, hogy csúfot üzzetek abból a tanár úrból, a ki velem jót tett . . . Lódulj innen!

Egyet rántott a fiún, s az az iskolaterem szeg-

letébe tántorodott. A düh elvette az eszét, csak így történhetett, hogy kihúzta a bicskáját s úgy rohant Jancsira. Jancsi el akarta háritani az ütést, s a bicska belefürödött a jobb tenyerébe. Ekkor megragadta balkézével a fiút, s kidobta az osztályból.

— Bicskásnak születél, nem becsületes embernek — mondá megvetően, aztán a kúthoz ment, kimosta jól a sebet, bekötötte egy tiszta zsebkendővel.

Mikor visszaérkezett, a professzor már benn volt az iskola-teremben.

— Mi a baja a kezednek Jancsi? — kérde a professzor.

Az iskolában halotti esend volt, mindenki várta, hogy Jancsi el fogja mondani a történeteket.

— Megvágtam a bicskámmal, de jól kimostam és bekötöttem.

Azzal beült a padjába s lapozgatott a könyvében.

Óra után valaki hozzá ment, s így szólott hozzá:

— Jancsi, üss engem pofon!

Sólyom Jancsi csendesen rázta a fejét, s dörögte:

— Gyuri, a te bicskad nagyon könnyű helyt áll. Lásd, ha én is olyan volnék, mint te, nagy baj lenne az reám nézve.

Az osztálytársai ez eset óta nagy tisztelettel néztek a kopott ruhájú Jancsira. Érezték, hogy jobb, mint ők, mert ők bizonyára nem hagyták volna annyiba a dolgot. Nem volt az első tanuló, de nem is az utolsó. Mindig az utolsó padban ült, s nem igen kereste senkinek a barátságát.

Ha a módosabb fiúk előhozakodtak azzal, hogy a vakációban mi mindent fognak csinálni, s kérdezték tőle, hogy hát ő mivel tölti majd az idejét, így felelt:

— Csavargok, az éppen nekem való.

És igazat mondott, mert egész nap az erdőt, a mezőt bújta; gyűjtötte a sok növényt, esigát, hernyót, követ. A természet ezer apró csodája izgatta a lelkét, s nem győzött a nyitott nagy könyvből olvasni, tanulni. Ez a nyitott nagy könyv a természet, ez volt Jancsinak a leghívebb barátja.

A természetnek nem a költői szépségeit kereste, a komor sziklák, a mohlepte szirtek közül előbugygyanó forrás, a esermely tiszta tükre nem érzelmeket ébresztett a fiúban, hanem gondolatokat. Végig kísértte a szikla között magának útát

törő vizet, a mint bele ékelődik a kövek közé, feloldja a törmelkeket, gyógyító erőt szív magába, s előbuggyan valahol, hogy a szenvedő emberek áldják a Mindenható jóságát. Fű, fa, virág, kő ezer apró porszeme annak a jóságnak, mely fentartja a világot.

Kitől tanulta mindezt a tizenöt esztendő gyermek?

És mikor járta a hegyeket, bemászált a sziklaodukba, gyűjtögette az ásványokat, bogarakat, megleste a hangyákat, hallgatta a madarak énekét, elfáradt és megéhezett: zsebében volt a fél cipő, melyet délben kapott a kollégiumban... és az a cipő olyan jól esett neki! Ez az irgalom-adta mindennapi kenyér, melyért állatnak-embernek egyaránt dolgoznia kell, dolgoznia arczának keserves veritékével.

Ó áldott mindennapi kenyér, be drága vagy te az embernek!

A kopott diák meg tudta becsülni... s ez a kopott diák majdan meg is tudja szerezni becsülettel, emberséggel és ez a kopott diák fog másnak is juttatni abból, a mit megszerzett.

(Folytatása következik.)

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula.

20

Danaco abban az időben, mikor Chaffanjon járt itt, még csak igénytelen kis telepnek vált be, most azonban már reászolgált a község névre. Az élelmes és rendkívül szorgalmas Assomption Emmánuel rövid idő alatt fel tudta virágoztatni. Előtt San-Fernando közelében volt a meszticznek egy kisebb fajta telepe, de ott éppen San-Fernando közelsége miatt nem tudott boldogulni, elhatározta, hogy másutt próbál szerencsét, s így telepedett meg Danacóban. Irigylésre méltó függetlenségben élt itt, s minden irányban megkezdhetette működését.

Emmánuel úr már kora reggel megtudta, hogy utasok érkeztek, nyomban felkerekedett, s elment a folyam partjára, hogy üdvözölje vendégeit.

Jean eleje sietett, s átadta neki a san-fernandói kormányzó ajánló levelét, ámde Assomption úr nem tulajdonított különös fontosságot a kormányzó levelének. Hamarosan elolvasta, s így szólt:

— Danacóban nincs szüksége az utasoknak ajánló-levelre. Én mindenkit szívesen szoktam látni, különösen pedig a francziákat.

— Köszönjük, uram, — mondá Helloch — annál jobban esik nekünk ez a szíveség, mert valószínűleg két álló napig kell önnek a nyakán ülnünk, mert egyik falcánkat kell kijavítanunk...

— Akár egy hétig is, uram, ... addig, a meddig jól éreztik magukat nálam. A franczia Truchon

honfitársai mindig szíves vendéglátásra számíthatnak az Orinoco vidékén. Nagy hálával tartozunk Truchonnak.

— Tudtuk előre, hogy tárt karokkal fogad minket — jegyzé meg Jean.

— Ugyan honnan tudta ezt, fiatal barátom?

— Mert ezelőtt öt évvel egy honfitársunkat, a ki az Orinoco forrásvidéket tanulmányozta, szintén lekötözött szíveséggel fogadta.

— Nemde Chaffanjon! — kiáltott fel az ültetvényes. Derék egy tudós úri ember volt; reá is meg társára, Moussot úrra szívesen gondolk.

— Ó is hasonló érzellemmel, sőt igen nagy hálával emlékezik meg úti-rajzában Danaco uráról.

— Meg van önnek ez a könyv? — kérde élénk érdeklődéssel a mesztic.

— Meg van, s ha óhajtja, a Danacora vonatkozó részt lefordítom.

Chaffanjon könyvében nem csak Assomption urról, hanem arról a bizonyos Truchonról is van szó, a ki ez előtt mintegy negyven esztendővel ültetvényes volt az Orinoco forrásvidékén, s a bensülötteket kioktatta, hogy miként kell a gummifákat kiaknázni és keresetforrássá tenni. Így tette a franczia nevet ezen a vidéken kedvelté.

Assomption Emmánuel ez idő szerint hatvan esztendő, izmos, napbarnította arczú, vonásai értelemre és határozottságra mutatnak. Olyan embernek látszik, a ki tud parancsolni, de tud embereivel szemben méltányos is lenni.

Az ültetvényes meghívta az utasokat, hogy addig, míg a falcát Valdez rendbe hozza, legyenek az ő vendégei. Valdez nyomban intézkedett, hogy a falcát a partra vontassák, kiürítsék, s a javításhoz kezdjenek. Assomption Emmánuel pedig vezette a vendégeit Danaco felé.

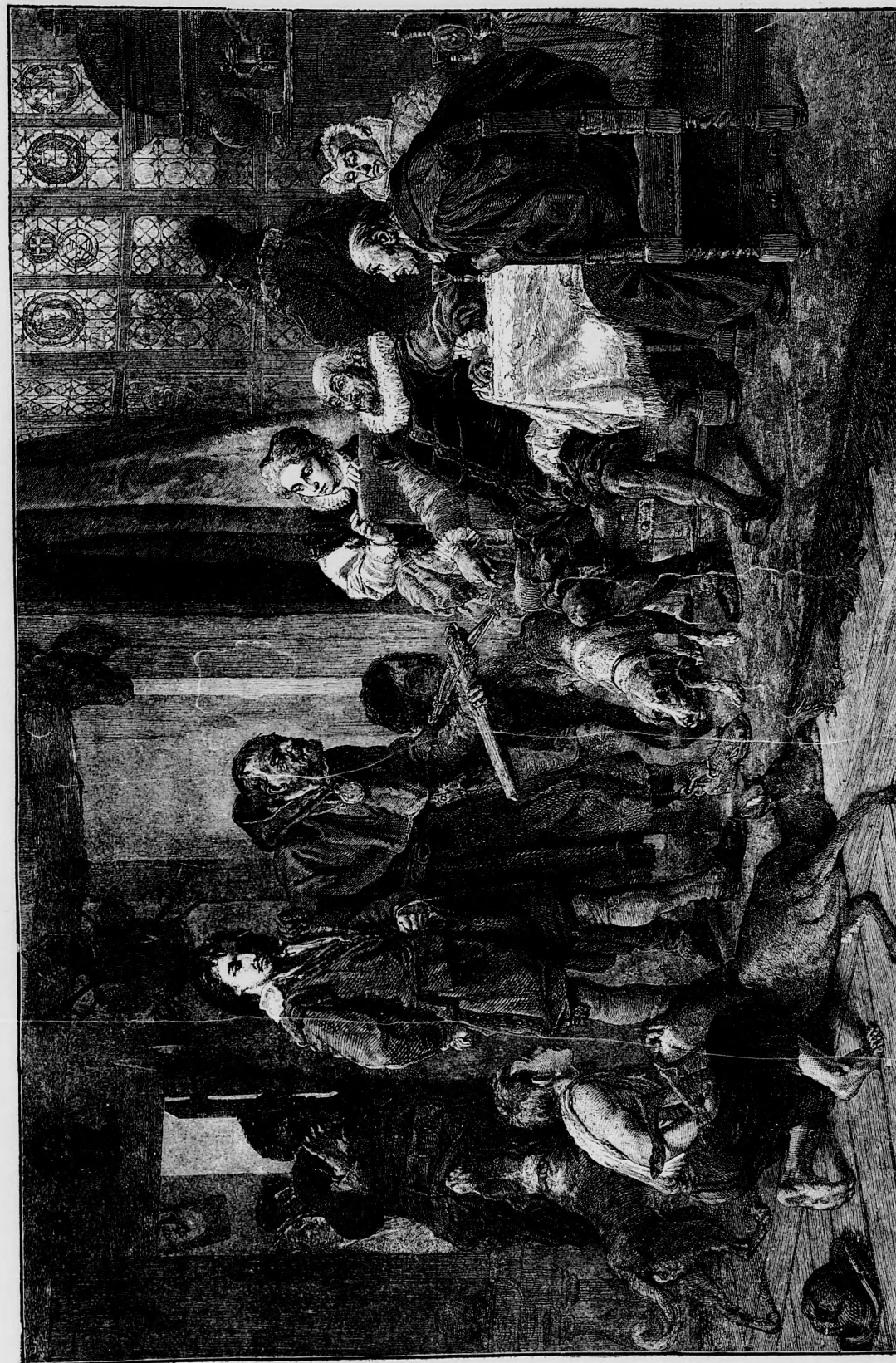
A beszédes házi gazda büszke önérettel mutogatta mango- és citrom-fáit, banán- és cacao-eserjéit, macanille-pálmáit, kukorica és maniocmezőit, cukornád és dohánytábláit. Mindazonáltal legbüszkébb a kaucsuk-erdőre volt, melyből a legtöbb jövedelmet remélte.

Minden szavából kitetszett, hogy nem kicsiny önértet szorult beléje, s magáról szeret beszélni. Így például, mikor Helloch Mirabal urat hozta szóba, a ki szintén derék ültetvényes, Emmánuel úr megjegyzé:

— Ismerem... ismerem! Tigrá-ban van neki is telepeje. Mondják, hogy jeles ember, de az ő telepe sohasem fejlődik akkorává, mint az enyém. Danaco úgy indul, hogy ma-holnap mezővároskává lesz.

Egyébiránt igaza is volt Assomption úrnak, mert Danacóban ötven ház épült már, melyeket korántsem lehetett volna szalma-viskóknak nevezni, mint a többi indianus falvakét. Csinos kúpfedelű, palma-levellel fedett házak voltak, s igen formásak; a házak oldalait is pálmrostokból, ágakból fonták és sárral tapasztották be.

Danaco urának tágas, szép háza volt, három

SHAKSPERE A TÖRVÉNYSZÉK ELŐTT.

szobából állott, nagy gazdasági udvar vette körül, s az udvart magas czölöpkerítés védte esetleges támadás ellen.

A faluba érve feltűnt utasainknak az, hogy a bennszülöttek éppen nem szaladtak el, ruházatuk sem volt annyira fogyatékos, mint a többi falvak lakóié. A férfiak erős, jól megtermett legények voltak, az asszonyok ruhája is a civilizált világ divatja szerint készült.

Assomption úr hitestársa és két legény-fia rendkívül szívesen fogadták a vendégeket. A család minden tagja tudott spanyolul, s így a beszélgetés is élénkült.

— Az egyik falcát ki kell reparálni — mondá a házigazda feleségének, — vendégeink két napig fognak szerencsétlenni. Készíts elő egy vagy két szobát a számukra.

— Kettőt inkább — vágott közbe Martial örmester.

— Igen szívesen, kettőt — mondá a házigazda, s ha esetleg Helloch és Paterne urak is itt kívánnák tölteni az éjszakát . . .

— Köszönjük, uram, — jegyzé meg Paterne — mi visszamegyünk este a falcánkra. Világért sem akarnánk alkalmatlankodni.

— A mint parancsolják! Hanem alkalmatlankodásról szó sincs — viszonzá a házi gazda, majd a fiaikhoz fordult:

— Válaszozatok ki két ügyes embert, hadd menjenek a partra és segítsenek a falcát tatarozni.

— Értünk mi is ahhoz, majd elmegyünk segíteni.

Ennyi szívességre és előzékenységre nem számítottak utasaink. Természetes, hogy a reggeli alatt igen kedélyesen elbeszélgettek a háziakkal. Assomption urat különösen érdekelte az, hogy Jean az atyja fölkeresésére indult.

— Ön tehát az édes atyját keresi? — kérde az ifjútól elérzékenyülve.

— Úgy van, uram, s ha Isten megsegít, Santa-Juanában remélem nyomára akadunk.

— Nem hallott ön esetleg valamit Kermor ezredesről? — kérde Helloch a házi gazdától.

— Sohasem hallottam még a nevét sem.

— Ez előtt tizenkét esztendővel nem lakott Assomption úr Danacoban?

— Nem, akkor még a guachaponai telepen éltünk, s a Kermor ezredes nevét ott sem emlegette senki.

Majd a santa-juanai missziótelepre tért át a beszéd.

— Nem járt ott ön soha? — kérde Helloch.

— Soha.

— Hallani sem hallott soha a misszióról?

— Az indiánusok nem győzik eléggé dicsérni. Virágzó telepnek mondja mindenki.

— Esperante atyját sem ismeri?

— De ismerem, . . . egyszer láttam őt, . . . ez előtt három évvel. A misszió ügyében lefelé jött az Orinoco, s Danacoban is töltött egy napot.

— Milyen ember az az Esperante atya? — kérde Martial örmester.

A házi gazda éppen olyan képet festett a híres misszionáriusról, mint Jorres. Így hát nyilvánvaló, hogy mind a ketten látták őt.

Délután körülhordozta vendégeit a telepen. Mindent megmutogatott, s merthogy éppen kaucuk-szüret ideje volt, megígérte vendégeinek, hogy azt is meg fogja mutatni, ha ugyan érdeklődnek érte.

— De még mennyire — sietett válaszolni Paterne, — az ember mindig tanulhat valamit . . .

— Csakhogy nagyon korán kell ám felkelni, mert az én embereim kora hajnalban fognak a munkához.

— Itt leszünk, uram, nem vagyunk mi álomszuszekok.

Jean is ajánlkozott, hogy velük tart; ezt hallván Martial, nyomban kijelentette, hogy a gummi elasticum-szüret őt is nagyon érdekli.

A délutáni séta vacsora idejéig húzódtott el, s ugyancsak ki voltak fáradva, mikor visszatértek a szállásra. A nyájas háziasszony kitűnő vacsorával várta őket. Vacsora közben el kellett Helloch úrnak mesélnie, hogy miként folyt le az utazás Caicarától Danacóig, aztán szóba került az a szörnyű chubaseo, mely Jeant csaknem elragadta . . .

Martialnak nem tetszett ez a beszéd tárgy, mert újra eszébe juttatta, hogy Helloch mentette meg Kermor ezredes leányát, pedig annak a világ minden kincseért sem lett volna szabad megtörténnie.

Majd a venezuelai geográfusokról emlékeztek meg, a kiket San-Fernandóban hagytak, s a kik talán éppen most ölik egymást — szóval a miatt, hogy az Orinoco vajjon Orinoco-e, vagy Atapabo, avagy Guaviar . . .

A házi gazda éktelen dühös lett, mikor megtudta, hogy milyen bolond kérdést feszegetnek azok a tudósok. Apróra kikérdezte, hogy melyik védi az Orinocot, melyik kardoskodik az Atapabo és melyik a Guaviar mellett.

— Micsoda arzátlanság! — pattant fel végül, — micsoda arzátlanság így gyanúsítani, sőt meggyalázni a mi büszke, fenséges folyamunkat! . . . No várjatok csak Felipe és Varinas! kerüljétek csak Danacoba, tudom, hogy künn tágas lesz, benn szoros. Miguel urat, az érdemes tudóst, a ki az Orinoco jussát védi, a legszívesebben látom.

Így telt el az első nap. Lehetett tíz óra, mikor Helloch és Paterne elbúcsúztak a háziaktól és jóéjszakát kívánva Jeannak meg nagybátyjának, visszatértek a «Morique»-ra.

Hellochnak akaratlanul is Jorres, a spanyol matróz jutott az eszébe. Most már nem férhetett ahhoz kétség, hogy Jorres személyesen látta Esperante atyját, csak az furesa, hogy a baré-indiánussal való találkozását letagadta. Hm, vajjon minő oka lehet a titkolózásra? . . . Hátha ebből a titkolózásból valami rossz dolog bontakozhat ki, s ez a Jean kárára válhatnék? . . .

Helloch csak ezért gondolt oly gyakran Jorresre.

Féltette Jeant, s még szilárdabb volt az elhatározása, hogy résen áll . . .

E gondolatok úzték el szeméről az álmat, s csak éjfél után szenderült el. Reggel már javában süttött a nap, midőn Paterne egy-két szelid «oldalba-bökéssel» felébresztette barátját.

(Folytatása következik.)

PÁLYABÉREM.*

Mi volt az én ifjúságom?
Foszló álom.

Életemben mit is tettem?
Csak temettem.

Életgondok rám zúdultak,
Vertek-zúztak.

Nagy eszmékért sikra szálltam
Megziláltan.

És mi lett a pályabérem?
Omló vérem.

DALAIM.

Képmutató sohse voltam,
A mi igaz, azt daloltam.
Tetszelegve súlyos gyászban
Hangulatra nem vadásztam:
Hűs magányba menekülve,
Piaczi zajt elkerülve,
Rút önérdék hitvány harczát,
Magas eszmék nagy kudarczát
Igaz szívvel énekeltem:
Az én dalom az én lelkem.

Földi pompát megvetettem,
Eszmény ragyogott felettem,
Sokat soha nem kívántam
És keveset sem találtam.
Ifjú évek vajúdását,
Örök kéjét és varázsát,
Tépett álmat, bús szerelmet
Balatoni falú mellett
Igaz szívvel énekeltem:
Az én dalom az én lelkem.

Vánszorogva, szárnyszegetten
Súlyos kórnak rálja lettem.
Bolyongtam a délvidéken,
Napsugaras menedéken,
Rózsafényes, szép világon
Sirattam az ifjúságom
És szívembe szívtam mézed,
Változatlan östermészet,
Ragyogásod énekeltem:
Az én dalom az én lelkem.

Herzeg János.

* A szerzőnek verses kötetéből, melyről «Irodalom» rovatunkban emlékezünk meg.

Miért imádkoztat a Halottas Beszéd Mihály arkangyalhoz.*

Ezt a kérdést intézte hozzám nem rég egy fiatal barátom.

A felelet, azt hiszem, elég könnyű és egyszerű. Az ó-testamentomban, Dániel könyve 10. részében Mihály főangyal úgy van feltüntetve, mint az Úr választott népének a fogságból kiszabadítója. Ugyanott a 12. rész elején pedig a következőket olvassuk Káldinál: «Az időben pedig fel-tamad Mihály a nagyfejedelem, ki a te népednek fiaiert áll . . . És abban az időben megszabadul a te néped, valaki béirva találtatik a könyvben. És sokan azok közül, a kik alusznak a föld porában, felébrednek: némelyek örök életre és némelyek gyalázatra». E helyekre támaszkodva a szent egyházatyák Mihály arkangyalt Isten választott népének védőszelleméül tekintették. Hozzájárult ehhez az újtestamentomi könyvek részéről Szent János Jelenéseinek 12. része, hol ez olvasható: «És nagy harcz lön az égben: Mihály és az ő angyalai harczolnak vala a sárkánnyal (= az ördöggel) és a sárkány harczol vala és az ő angyali», — ez a harc pedig nem egyéb, mint a pokol küzdelme az igazság ellen, a melynek a földön az egyház az őrzője. Így Mihály arkangyal nemcsak az ó-testamentom, hanem az új kiválasztott népének is könnyen védőszellemévé volt tehető, a ki az Úr hiveit az ördög támadásai ellen megvédelmezi és az örök élet paradicsomába juttatja. Azért mondja róla az egyház: «Constitui te principem super omnes animas suscipiendas» és kívánja a megholt hiveknek, hogy «Signifer sanctus Michael repraesentet eas in lucem sanctam».

Nem szabad felednünk, hogy a jámbor hit szerént az ördög különösen akkor dühösködik az ember ellen, hogy megejtse, midőn az ember végső perezeit éli: a halál tusájában. Innen van, hogy már régen mint a haldokló hivek segítőjéhez, volt szokás Mihály arkangyalhoz fohász-kodni.

Szent Mihályt eme jámbor hithez képest két-féleképen ábrázolják. Gyakran festik mint fiatal vitézt, ki a lába alatt fekvő ördögöt dardájával átszegezi; vagy kezében mérleget tartva, annak jelzésére, hogy a lelkeket a csalárdul mérő sátántól az ő igaz mértéke által megmenti.

Látni való: a Zrinyiászbán egészen helyesen van Mihály arkangyal szerepe megalkotva; világos az is, miért szólítja föl a hallgatóságot a Halottas Beszéd a Szent Mihály arkangyalhoz való könyörgésre.

Horváth Cyrill.

* Legrégibb nyelvemlékünknek illető része így szól: «Es vimaguc sen achsin mariát, es bodug michael archangelt». (S imádjuk szent Mária asszonyt és boldog Mihály arkangyalt.)

A BROCKEN-HEGYI KISÉRTET.

Két képpel.

Mint nagyterjedelmű sziget az Oceán közepéből, úgy emelkedik ki a Harz-hegység hatalmas gránittömege az észak-német síkság egyhangú és unalmas mészföldéből. Oly ritka szép hegyvidék ez a mérhetetlennek látszó lapály közepette, hogy látogatására minden nyáron ezrével sietnek a turisták Közép-Európa minden részéről, s nem ritkán Amerikából is. A Harz északi Németország legmagasabb hegysége és teljesen magánosan,

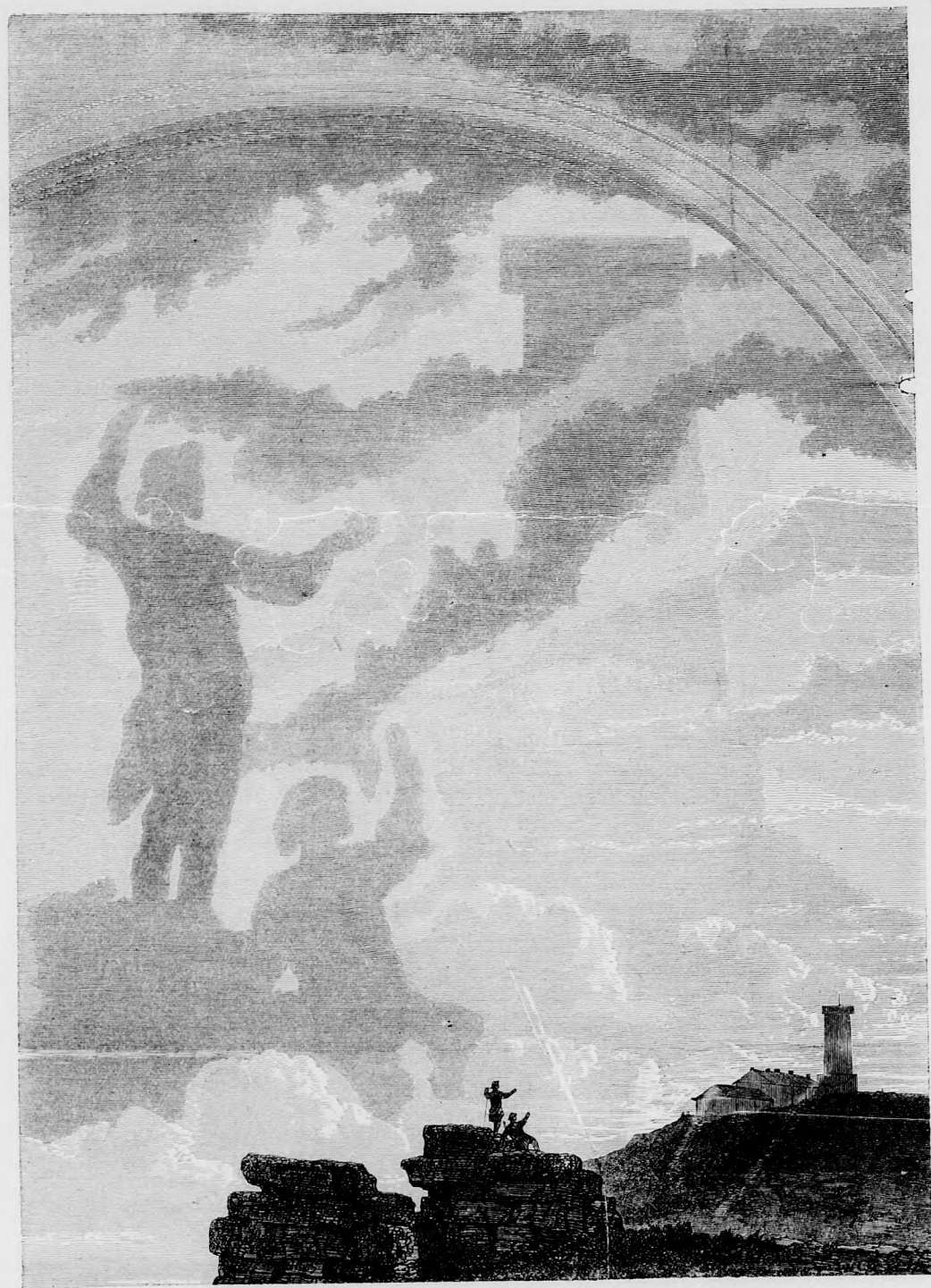
A BROCKEN-CSÚCS.

elszigetelten áll. Stroobant belga utazó és festő így ír róla: «A vidék nagyszerű és fantasztikusan festői, az év legnagyobb részén át felette borongó ködök a hegyeknek valóban kivételes, mondhatni rendkívüli természetet és szint kölcsönöznek. Az ottani népen szintén meglátszik a táj ilyen voltának hatása; bizonyos árnyserű sötétség ömlik el arcszínén, főleg homlokán, melytől az egész arcz félénk és egyszersmind szomorú kifejezést nyer; mozdulatai hevesek, s ha némi felvilágosítást vagy utbaigazítást akarunk nyerni tőle, saját nyelvén kell megszólítanunk, még pedig helyes kiejtéssel, mert mihelyt észreveszi, hogy idegenek vagyunk, rögtön hátat fordít s érthetetlen szavakat mormogva, ott hágy a faképnél».

A Harz-hegység legmagasabb pontja a *Brocken-csúcs*, a németek legnépszerűbb hegye. Igen sok történeti esemény, de még több néprege és monda fűződik hozzá. A néphit a Brocken-csúcsára helyezte a boszorkányok rendes gyülekező helyét. Minden évben május 1-jén összegyűlnek a hegy tetején, hatalmas főnökük, a Sátán elnöklése alatt. Összejövetelük idejét a németek Walpurgis éjszakájának nevezik. A Brocken egyes szikláinak és feltűnőbb helyeinek elnevezése mind e mondára vezethető vissza: Ördögszéke, Boszorkányok oltára, Banyák táncsterme stb.

Igen sok német költő látogatta meg és írta le a Harz vidékét. Goethe halhatatlan «Faust»-jában énekelte meg a Brockent. 1777 novemberének egyik reggelén, napfelkeltekor, a sűrű pelyhekben hulló hó ellenére lóháton ment föl a hegy csúcsára. Goethe ekkor nem annyira a híres Brocken látásáért, mint inkább azért vállalkozott a veszélyes utazásra, hogy egy melakórban szenvedő fiatal emberrel találkozassék, egészen ismeretlenül, ki a «Fiatal Werther keservei»-nek olvasása után a nagy költőnek igen sok elkeseredett és hóbortos levelet írt.

E téli utazás alatt kedvelte meg a Brockent s az egész Harz-vidéket annyira, hogy később igen sokszor megénekelte s a «Faust» egyik

A BROCKEN-HEGYI KISÉRTET.

legfantasztikusabb jelenetének színhelyéül is e vidéket választotta.

De a mi az idegen utazók szemében a legnagyobb varázsszal vonja be az egész vidéket, az a természetnek ama különös játéka, mely

«Brocken-hegyi kísértet» néven ismeretes. A lég-tükörözésnek egyik meglepő tüneténe ez, melynek valószínűleg nagy része van abban, hogy a Brockent a néphiedelem ördögök és boszorkányok lakóhelyének tartja. Stroobant belga

utazó következőleg írja le az általa is látott szép természeti tüneményt: «A hegyeket Ilseburg fölött sűrű felhők borították s az egész környéken sajátságos halvány világosság derengett. A hegy tetéjére épen abban a pillanatban értünk, mikor a felkelő nap első sugarai végigömlöttek a tájon, s a nagyobb távolságban levő tárgyakat is határozott körvonalakban tették láthatókká. Kalauzom, ki egy darabig tekintgetett jobbra-balra, egyszerre csak egy magasabb pontra vezetett, hol abban a ritka szerencsében részesültem, hogy pár perczig gyönyörködnöm lehetett ama pompás fata morgánában, melyet a «Brocken-hegyi kísértet»-nek neveznek. Hatása megragadó és elbűvölő. A hegy nyugoti oldalánál a fellegek közül óriási függönyhöz hasonló sűrű köd emelkedett föl, melyet a németek «Höhenrauch»-nak (hegyfüst) neveznek; abból aztán szép szivárvány képződött, majd bizonyos határozatlan, elmosódott alakok kezdtek látszani rajta. Először a Brockenhaus (vendéglő a hegy csúcsán) nagy tornya tűnt föl óriási arányokban, azután saját alakjaink téveteget határozatlan körvonalai; mindezen árnyképeket pedig szivárványszínek szegélyezték, varázslatos keretül szolgálván azoknak. Némely utazók, kik akkor a vendéglőben voltak, látták ugyan megjelenni a napot a szemhatáron, de azt a nagyszerű és gyönyörű jelenetet, mely a hegy túlsó oldalán ment végbe, egyőjük sem láthatta».

A brocken-hegyi kísértet évenként csak nyolczszor vagy kilencszer látható. A nap állásának és a légkörben levő nedvességnek oly különös állapota s e két tényezőnek oly sajátságos egybealkozása szükséges annak előidézésére, hogy megláthatása tisztán a véletlen szerencsétől függ. Mikor a nap a keleti szemhatár szélén megjelenik s a Brocken nyugati része sűrű felhőkbe burkolódik, melyekből azt a bizonyos ködréteget a túlsó hegyoldalról jövő levegő-áramlat egészen véletlenül fölfelé hajtja — a szemlélő, ha épen alkalmas helyen áll a ködréteg és nap között (a mi megint csak a véletlentől függ) bámulva pillantja meg a saját alakját, ijesztő óriássá növekedve, az átlellenben emelkedő homályos ködlepelben pompás szivárvány-keretbe foglalva. A Harz-hegység jámbor lakói, a kik különben is bányászok s ennél fogva többé-kevésbé hajlandók a babonára, megdöbbenve nézik ezt az előttük maig is rejtélyes és borzasztó tüneményt, s csak bámulják, hogy az idegen utazók micsoda gyönyörűséget találnak abban, holott láttára reszketniök és imádkozniök kellene.

S. L.

A KÖLTŐI IGASZÁGSZOLGÁLTATÁS.

Irta Barcza József tanár.

De szöjjük tovább a fonalat. Vizsgáljuk fölvetett kérdésünket egy nagyobb műfajban, a tragoediában.

A tragoediában mindig valami kiváló alak, valami nagy erényű egyén száll szembe a létező világrenddel, az egyetemessel. Harezában, bár nemes ezél vezérli, diadalt nem ülhet, mert valami gyarlóság mindig társul nagy erényéhez, s a világot nem döntheti romba egy egyén, az egyének pusztulnia kell az egyetemessel szemben.

A görög drámáirók egyik leghatalmasabb alakjának, Sophoklesnek Antigone című tragoediáját nézzük egy pár pillanatra.

Théba város uralmáért két testvér, két királyi sarj: Eteokles és Polyneikes törnek egymás ellen. Eteokles a város falain belül küzd, Polyneikes kívülről rohanja meg szülővárosát. A csatában egymás kardjától keresztül döfve pusztul el a két testvérietlen testvér. A trónra az elesettek nagybátyja, Kreon kerül. Trónra lépte után Eteoklest, mint a ki szülővárosa védelmében esett el, nagy pompával temetteti el, míg a hazája ellen idegen csapatokkal törő Polyneikesre kegyetlen törvényt mond; hogy teste madaraknak és ebeknek ebédül, eltemetetlenül maradjon, s a ki e parancsát megszegi, halálra halálával haljon.

Itt kezdődik a két elesett fivér nővérének, Antigonének tragikus sorsa. Két törvény áll előtte: az isteni, mely kötelességévé teszi az élőknek, hogy megholt kedveseiket sirba temessék, mert az eltemetlenek lelkének száz évig kell a Styx vizénél bolyonganiok, nem találhatva föl a másvilági nyugalommal; más oldalról az emberi törvény, Kreon tilalma köti meg, melynek értelmében a hazája ellen támadónak halála után is éreznie kell ama nagy bűn büntetését, a melynél nagyobb halandó emberi lény el nem követhet.

Akármelyikre hallgat a szerencsétlen Antigone, buknia kell. Ha az emberi törvénynek szegül ellene, ellene szegül egyszersmind ifjú életének is, leszakítja élte virágát ifjan, s ki előtt még hosszú élet állana, a sir néma esendjével eseréli föl a zajos földi életet. Ha az isteni törvényt veti meg, az üldöző furiák mindig sarkában lesznek, agyának nem lesz egy pillanatnyi nyugta, nem fog többé gyönyörködni a derült napban; a madarak víg dala, a virágok édes illata neki többé ismeretlenek lesznek.

Innen az a részvét, a mely bennünket mindvégig kísér sorsának folyamán. Látjuk közelgő megsemmisülését előre, féltjük ifjú életét. És e részvétünket megérdemli.

Nem habozik. A vérszeretet törvénye, az isteni parancs eloszlatja lelkéből a halál félelmét. A szeretett kedves testvért eltakarítja.

Kreon, a mint a hős lelkű ifjú leány bűnössége kiderül, csak a törvény rideg szavaira hallgatva,

egy sziklasírba zárhatja, s itt Antigone fátyolával önmaga vet életének véget.

Ime a gyászos vég. Mint emberi lény kivonta magát az emberi törvények alól s ennek szükségképen élte pusztulásának kellett bekövetkeznie. Azonban Kreon sem marad zsarnoki eljárásáért büntetlenül. Fia, Haimon, Antigone jegyese, a mint menyasszonya haláláról értesül, sirjához rohan s ott a hülő holttestnél szívébe döfi kardját. Ezzel édesanyja sorsa is el van döntve, a ki nem tudja szeretett fia halálát túlélni, eldobja magától életét.

Kreon ekkor a tébolyító fájdalom karmai közt, önmagát alkotva már csak azért könyörög az istenekhez, hogy őt is sújtsák le, szabadítsák meg az élettől, a mely már neki nem élet, hanem halál, oltás ki életét, a halál lesz neki az élet, szerettei közt találhatja csak föl nyugalomát.

Ime a költői igazságszolgáltatás. Úgy az emberi mint az isteni törvény megszegését megtorlás követi. Vajjon az életben így találók-e? Akadna-e még egy Antigone? De a költészet nem is olyan kell, hogy rajzolja az embert Aristoteles szerint, a milyen, hanem a milyennek lennie kellene.

Azonban e szomorú vég dacára lelkünk nem marad megvigasztalatlanul: igazságot kell adnunk a költőnek, ki a kötelességek megszegését eszményi álláspontjáról kérlelhetetlenül bünteti.

Nem kevésbé ragadja meg lelkünket Shakspeare Coriolanusának tragikus sorsa sem.

Két párt áll Rómában egymással szemben; az előkelők és a nép. A nép, melytől megtagadják a földbirtokot s a gabonát, hogy így elnyomva vak eszközzé legyen az arisztokraták kezében és ezek az arisztokraták, a kik szerint csak a magas születés, a dicső ősök tehetnek bárkit is hivatalra képessé s kiválóra. Ez utóbbiak véleményének megkristályosodott kifejezője Coriolanus, ki az emberi jogot a nép iránti dolyfében lábbal tiporja. A nép azonban fölemeli fejét s tribunusainak ármányos izgatásaira e nagy hőst, kinél nagyobb még nem szült a büszke Róma, száműzi. Coriolanust e hálátlanság a határtalan düh és elkeseredés karjába kergeti. Hazája legnagyobb ellenségeihez, a volszkokhoz rohan, e szavakkal búcsúzza honfitársaitól:

«Hitvány kutyák, kinek lélekzetét
Úgy gyűlölöm, mint a bűzhödöt mocsárt
S kegyét becsülöm, mint a temetetlen
Halott maradványát, mely légemet
Megrontja; én száműzlek titeket!
Maradjatok itt ingó lelkekkel!
Reméjjen minden neszre szívetek!
Az ellenség tollának lebbenése
Ejtsen kétségbe! Legyen hatalmatok
Mindig védőtök száműzni, s végre
Butaságtok tégyen nyomorú
Szolgáivá oly nemzetnek, a mely
Egy kardesapás nélkül hódítja meg
Megtvetve a várost miattatok.
Hátat fordítok . . . széles a világ!»

Volszk haddal vonul hazája ellen, készen arra, hogy megtagadjon hazát, szülőt, feleséget, gyermeket s Róma lángjában kovácsoljon magának új nevet. Ott áll már a vérszomjas tábor megtagadott szülővárosa alatt. Ott ül ő maga diszes vezéri trónján komor daczczal nézve a remegő templomokra, a gyászba borult hazára. Könyörögve közelednek hozzá honfitársai közül azok, kiket legjobban szeretett; hajthatatlan maradt.

Majd anyja, felesége s kicsiny fia jönnek mély gyászban s omolnak előtte porba irgalomért esdve. Ellenállása lassanként múlni kezd s végre fölülkerekedik hazaszeretete, enged a női könyeknek, seregét elvezeti.

Ez ellágyulásáért a felbőszült volszkok megölik. Nincs tehát irgalom számára; a ki hazáját csak gondolatban is föl merte áldozni egyéni sérelmének, legyen bár istenekkel vetekedő kiváló teremtmény is, vesznie kell.

Könnyel szemünkben állunk ravatalánál, de lakolását megérdemeltnek tartjuk. A mindennapi életben talán tovább él, de akkor hol a költészet, hol marad az ily fenséges alaktól várt tiszta jellem?! Így legalább, mint megsiratott, szerencsétlen hős száll sirjába.

De nem folytatom tovább. Számptalan példát találhatunk mind az idegen, mind saját költészetünk termékei közt, melyek a költői igazságszolgáltatást eszményi fölfogásánál fogva oly megkapóvá, megnyugtatóvá s kibékítővé teszik.

Nem tüztem ezéomúl, hogy ez alkalommal a költészetet gyöngé szómmal az étellel szemben elérhetetlen magas polezra helyezni kíséreljem. Hiszen azok a drága kövek, arany, ezüst, melyek a költői nyelvnek és világnak ragyogó színét adják meg, az életben is megvannak. Csakhogy míg itt durva kövekbe rejtve csak a figyelmes bányász éles szeme fedezheti fel őket, ott már kifejtve, a kohóban kiolvasztva s a csiszoló-műhelyben kicsiszolva tisztán kerülnek szemünk elé.

Hogy mily lebilineselően, s pár szóval mily megindítóan fejezi ki a nép lelke az egyes jellemző emberi indulatokat, s mily szívhez szólóan tudja velünk a hálátlanság fölött érzett méltatlanságát közleni, arra legyen szabad még egy néhány szót szólanom.

Egy ó-francia dalban az anyai szívben lakozó kiirthatatlan szeretetre van fény vetve. Egy elvakult fiú szerető anyja szívét, egy rozszlelkű nőnek arra az ígéretére, hogy ha ezt ölbéli kutyájának elhozza, övé lesz, kitépi, meggyilkolja a csak érte élő jó anyát. A mint futva, iramodva viszi, elbukik s kigurul kezéből a dobogó szív, s a maga fájdalomával nem törődve ily szókat intéz a gyilkos fiúhoz:

«Jaj! — Nem ütötted meg magadat, fiam!»

Többet nem szól sem az anya, sem a költemény, de ebben a pár szóban a bűn nagysága a végtelen nagy nemes anyai szeretettel szemben oly méla búval, oly megindító panaszos hangon

van kifejezve, hogy könnyes elfogadás nélkül nem olvashatjuk.

Ez a művészi kifejező képesség ép így, ép ily fényben jelentkezik a magyar néplélekben is. Ép így megvannak a mi költészetünknek is a maga virágjai, a melyeket akár külön, akár bokrétaiba fűzve nézni bármikor is háladatos a prózai élet mindennapi küzdelmei között.

Shakspere a törvényszék előtt.

Képünkhez.

Biz az megesett. Még ha nem is Shakspere-vel történt volna, még akkor sem volna ok tagadni. Sok nagy úr állott annak idején a bírak előtt, mikor diákkorában «léniát» vagy «plajbászt» hordott haza valamelyik szomszéd kerítéséből, vagy ha a labda a metánál tilosba hullott, s az volt a legény, a ki visszaszerezte.

Fiatalság, bolondság. Azt hiszi, hogy a kerítést nem egyébert húzták oda, mint hogy legyen mit keresztülugorni, a tilalomtáblát meg rossz tréfának tartja. Hát még ha a fiatal ember lángész s még hozzá Shakspere, a kit jó ezimora, mulatni vágyás a hetedik határba is elesábit! Persze, hogy keserves a kiabrándulás, különösen, ha a törvénybírák előtt folyik le. Pedig az is megtörtént.

Sir Thomas Lucynek szép vadaskertje volt Stratford mellett. Beillett volna egy kis jószágnak. Vadak bőségesen voltak benne, nem úgy, mint a mai Angliában, hol importált rókák után vadász az úri társaság. Akkor még a vadászat is izgatott volt. Nem a Lancaster-fegyver vont esővéből lőtt a vadász a reá rohanó vadra, hanem egyszerű kovás muskétára bízta a vad, meg a saját életét. Ha a puska csütörtököt mondott, helyt kellett állani a vadász-késsel s megbirkózni a fenevaddal.

No de Lucy kertjében nem voltak fenevadak. Karesu özek, koronás szarvasok, gyorslábú rókák népesítették be az árnyas ligetet, s nagy vendégség idején harsant föl benne a vadásztrombita.

Persze, hogy a stratfordi ifjúság álmainak tárgya volt e kert, mióta csak megvolt, s így 1585-ben is, mikor Shakspere Vilmos volt az Avon melletti Stratford ifjúságának egyik kiváló tagja.

Bár dolgozott egész nap, hogy kenyerét megkereshesse, azért mindig szakított magának időt a nemes sportra is.

Egy szép napon erőt vett a társaságon a vágy, ezt követte az akarat, melynek nyomában járt a tett. Hopp! egy ugrással túl voltak a sövényen,

benn a Lucy Tamás uram vadaskertjében. Nem puskával, mert hisz hol vettek volna ok, szegény polgári ördögök, puskát, hanem ijjal estek neki a kert vadjainak. Csupa öröm volt nézni, hogy üzték ok maguk, vadász-kutyák hijján a kert négy-lábú népségét. Siker is koronázta fáradságukat. Serény őz esett áldozatul Shakspere Vilmos nyilának, midőn — egy erdőkerülő személyében feltűnt a bosszúálló igazság.

Hiába volt minden kérés, könyörgés; a kötelességtudó kerülő bevitte Vilmost Lucy Tamáshoz, hogy mondjon rája ítéletet.

E jelenetet ábrázolja képünk, a mint a Lucy-család épen ebéd közben, törvényt ül az elesített, tilosban vadászó fölött.

Shakspere gallérjánál fogva tartja a torzomborz kerülő; Lucy Tamás és udvari papja mérges arccal tekintenek reá, kit az egész dolog nem látszik különösen megilletni. Atyja karosszéke mögött áll Lucy leánya; szemlátomást érdeklődéssel tekint hol az ifjúra, hol a földön fekvő bűnjelre: az elejtett őzre.

Lucy sokat üldöztette e csínyért Shakspere, ki épen e miatt vonult el Stratfordból Londonba. De bosszút állt Lucyn, megörökítvén őt két darabban: («Windsori víg nők»-ben mint *Silányt*, «IV. Henrik» II. részében mint *Ferde bírót*) még pedig nem valami különösen előnyös módon.

A MAGYAR DIÁKNYELVHEZ.

Újabb adalékok.

Ismeretes olvasóink javarésze előtt a «T. L.»-nak azon törekvése, hogy a magyar *diáknyelvet*, a diák-észjárás és humor ezen sajátos termékét feldolgozza és anyagát szótárba foglalja. *Dobos* Károly dr.-nak tavalyi évfolyamunkban megjelent alapvető dolgozata külön, könyvalakban is napvilágot látott.* Már akkor is kijelentettük, hogy a tárgy korántsem kimerítve; az ország különböző részein indított gyűjtések sok új adattal fogják még gyarapítani a Diák-szótárt. Azóta Félégyházáról és Sárospatakról értékes összeállítások kerültek a többihez; most pedig Halasról, Késmárcsól, Pécsről, Zomborból kaptunk újabb adalékokat.

A *halasi* diákok közt legjobban elterjedt műkifejezések ezek: *alsó parlament* = az alsó gimnázisták neve a konviktusban, *bakázni* = elbukni, *bead magának*, *betropál* = elrontja kalkulusát, *czabak* = nyakleves, *czuhol* = ok nélkül mulaszt, *csiriz* = édeskáposzta, *elslíffel* = elszökik, *folesipni* = valakit a nevenapján elpáholni, *gülü* = golyóbis, *káltsabanda* = ifjúsági zenekar, *miniszter* = iskolaszolga, *sápag*, *csipeg* = felesel, *slukker* = egy szippantás, *szecka* = alsó gimnázista, *zbogom* = agyó, mehatsz! (szerb).

*Késmárcs*on többek közt a következő szólások jára-

* A magyar *diáknyelv* és szótára, írta Dobos Károly, kiadja a Tanulók Lapja szerkesztősége. Ara 50 kr. (Előfizetőink 40 kr-ért kaphatják.)

tosak: *cikuzni* = egymással ingerkedni, *fekete-kávésok* = alumnisták, *gyónni* = nyögve felelni, *lepicscselni* = lefőzni, *mamebuk*, *lúczák* = alamuszi diák, *polyka* = tót eselédleány, *tantyi* = háziasszony. Ezeket *Borcsa* Mihály főgimn. tanuló küldte be.

A *pécsi* diáknyelvből *Sugár* Ferencz főreáliskolai tanuló ezt a gyűjteményt állította össze: *destillált eszű* = nehezen gondolkodó, *felolvasást tartani* = a leczkét a könyvből kiolvasni, *gida-tan* = algebra, *gubancz* = haszontalan, *gyököt vonni* = megfogni valakinek a karját és azt addig húzni, míg csak az illető fájdalomában föl nem jajdul, *konvencziós óda-költő* = az, a ki csak bizonyos alkalmakra liferál ódát, *koldulni* = rajzóra előtt ezeruzát mástól kölcsön kérni, *Náczl* = konyhasó (NaCl egybeolvasva), *nyújtótétel* — Newton-tétel, *Liszka* = nap, pl. Kisütött a Liszka! *okumlálni* = a gyakorlatot másérolt lecsempészni, *osztály szája* = ékesszóló, *piaczi légy* = az, a ki sokat fészkelődik, *röfftetés* = cikornyás, tartalmatlan phrasis, *röfös jogász* = kereskedő-segéd, *Szigeti Anna veszedelme* = az «Obsidio Szigetiana» gúnyneve, *tandler* = kereskedelmista, *tánczmester* = az, a ki felelés közben ide-oda mozog, *bakter* = vigyázó, *tudományok zsiraléka* = philosophia.

Zomborban (Weidinger Dezső főgimn. VII. o. tan. küldte) ezek a használtabb diák-szólások; *kvar*, *be-kvarolni* = négyes, négyesre felelni, *gefecz* = silány, *inas* = kereskedelmibe járó diák, *segéd* = érettségít tett kereskedelmista, *czuki* = czukrászbolt, *fogadd nemzetközi mosolyomat* = kárörvendő kifejezés olyankor, ha valaki rosszul felelt.

Várjuk olvasóinknak további hozzájárulását a gyűjtéshez.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Az ember tragédiáját játszóitak szerda délután a Nemzeti Színházban, az utolsó ifjúsági előadás gyanánt ebben az évadban. Az ifjúság a zsúfolásig megtöltötte a nézőteret, visszafojtott lélekzettel hallgatván Madáchnak eddig csak könyvből ismert remekét, melyet Paulay Ede oly ügyesen rendezett színré. Erkel Gyula hangulatos zenéje kíséri a darabot és a szemnek is ugyancsak sokat van mit látnia! Az előadásból korlátlanul magasodik ki a *Márkus* Emilia asszony játéka. Ez a genialis színész-nő egyforma nemes művészettel és megragadó igazsággal alakítja az Éva khaméleonszerű egyéniség-változásait: érzelmes és megadó, mint a rabszolga neje; fenkölt és nemes, mint Miltiades hitvese, szende és poétikus, mint Izaura; elbájoló és kaczer, mint Keppler Borbála; de játéka tetőpontját a francia forradalom izgalmas jelenetében éri el, midőn a büszke, hideg arisztokrata hölgyből szédületes gyorsasággal alakul át szenvedélyes, vérszomjas, dühödt bacchansnővé. *Márkus* Emilia Évája méltó Madách hallhatatlan művéhez! *Pálffy* Adám-alakításáról ezt már nem mondhatjuk el. *Gyenes* Luciferét viszont nem ok nélkül mondják a jeles művész legjobb szerepének; sok erővel, finom kidolgozással, túlzás nélkül játszsza meg ő a Madách elmés, okos és gúnyos Sátánját. *Vizvári* ellenállhatatlan komikuma az athéni tömegbújtó kis fellépésében is megteszi hatását; *Náday* megrázóan adja az egyiptomi rabszolga haldoklását («Milliók egy miatt!») *Maróthy* Margit Hippia rövid szerepébe drámai erőt önt; *Bercsényi* egyaránt jellegzetes agg erefnek és phalansteri tudós. A felolvasás ezúttal a darab hosszadalmasságára való tekintettel elmaradt.

Az előadás folyamán a baloldali proscénium-páholyan feltűnt *Wlassics* miniszter alakja. A miniszter, ki e megjelenésével is demonstrálta mennyire érdeklődik a diákság ügyei iránt, szemlátomást gyönyörködve nézte az ifjúság lelkesedését.

Herczeg János egy «Magda» címet viselő verses könyvecskét bocsátott közzé. Ilyesmit megeselekesznek és megbánnak minálunk Magyarországon évenként igen sokan. *Herczeg* Jánosnak nincs oka megbánnia, hogy ihlett óráinak gyümölcseit a közönség elé adta. Ez az ifjú 20 éves ember, Isten kegyelméből való költő. Csakhogy az «Isten kegyelme» nagyon súlyosan nehezedett rá. Atyját korán elvesztette, őt magát emésztő betegség lepte meg: a délvidéken keresett gyógyulást, özvegy édes anyjától ápolva, szívében egy sok gyötrelmet okozó ábránddal. A költőt nem ismerem, mindent költeményeiből tudtam meg. Bizony szomorú ez a milieu, melynek közepette a fogékony, érzelmes léleknek költővé kellett lennie, valóságból fogant, őszinte hangú dalokat énekelvén. Egyszerűen, igazán és mély érzelmekkel énekel. Ez az igazság, ez az őszinte, keresetlen kifejezés szívünk-höz szól, valamint szívünkhez szól az erdei madárdal, melyről tudjuk, hogy eredendő szükséglet szólaltatta meg. *Herczeg* János a csöndes és méla bánatnak a költője; az eget döngető kétségbeesés szenvedését jó izléssel kerüli, mély és közvetetlen érzése megőjíja attól, hogy egyhangú legyen. A «Magda»-verseket meghatottsággal és szeretettel olvassuk. — A könyvecské az «Athenaeum» könyvnyomdájából került ki és 2 koronába kerül. (K. A.)

Új *akadémikusok*. Az Akadémia most lefolyt tagválasztásainál többek közt a következők lettek levelező tagokká: *Endrődi* Sándor, a kitűnő poéta, a kurucz-nóták elzengője, kinek költeményeiben az érzelem mélysége egyesül a nyelv erejével; *Herczeg* Ferencz, az elegáns és rendkívül népszerű elbeszélő; *Bayer* József, irodalomtörténet-írásunk fáradhatatlan munkása, a magyar játékszin történetének megírója; *idősb* *Szimyei* József, a hangyaszorgalmú bibliográfus, kinek adatgyűjtéseiből a tudósok egész légioja táplálkozik.

VEGYESEK.

Grenoble. 9. számunk első cikkelyében részletesen írtunk a Grenoble városa egyetemén fennálló szünidei tanfolyamról, mely az idegen ifjaknak a francia nyelv teljes elsajátítására nagyszerű alkalmat nyújt. Czikünkrol, úgy látszik, tudomást szerzett az intézmény körül buzgólkodó, nagyérdemű «Comité de Patronage des Étudiants Étrangers» és szép figyelmességgel megküldötte nekünk Grenoble-ból a tanfolyam prospektusát.

A tanfolyam július elején veszi kezdetét és eltart október végéig. All pedig részint gyakorlati kurzusokból (*cours*), részint tudományos előadásokból (*conférences*). A kurzusokban minden hallgató eszeleves részt vesz, beszélgetések, rögtönzött viták tartatnak. Tárgyak: helyes francia olvasás, kiejtés és a grammatika gyakorlása, francia írók elemzése, írásbeli gyakorlatok. Az irodalmi témák közt látjuk Voltaire egy történeti művének ismertetését, a Théâtre Français-ról folytatandó eszmecsereket, egy klasszikus szöveg magyarázatát stb. Fordítás németből francziára. Baráti összejövetelek a Comité egy vendégszerető tagjának, Nicolet Viktor úrnak házában.

A conférence-ok tudományos magaslaton állanak és a grenoblei egyetem tanárai tartják. Felemlítünk ezümeikből egynehányat: A francia történeti regény; a francia alkotmány; a munkás-törvényhozás; a művészet története; a büntető törvényhozás; a magán- és közjótékonyág Franciaországban; Dauphiné hegyeiről; csillagászati előadások stb. Lachmann, a növénytan és Kilian, az ásványtan professzora hallgatóikkal tudományos kirándulásokat rendeznek. Egyáltalán minden héten egy napot Grenoble környékének megtekintésére tartanak fenn és havonta kétszer turista-kirándulásokat szerveznek a hegyekre.

A kurzus egész tartamára 50 frank a tandíj. A résztvevők a grenoblei egyetem peccsétével ellátott bizonyítványt kapnak. Abban a kedvezményben is részesülnek, hogy jövet-menet 30% árszállítással utazhatnak a Tengeremelléki Vasút vonalain.

A tanfolyamra vonatkozó minden felvilágosítást szívesen megad Reymond Marcel úr, a Comité de Patronage des Étudiants Étrangers elnöke. (4, place de la Constitution.)

A ki alaposan el akarja sajátítani a francia nyelvet, rajta, menjen — ha kedve van rá és teheti — Grenoble-ba.

Két szoborleplezés ment végbe ezen a héten, ékes bizonyossága gyanánt az éber nemzeti kegyeletnek. *Nyiregyháza Bessenyei Györgynek szobrát* leplezték le, a gárdista-költőt, kitől irodalmunk újjászületésének kora számítódik. Kallós Edének alkotása a monumentum, mely Mária Terézia idejének testőrviselésében, kezére hajtott fejjel, merengve ábrázolja a költőt. Az ünnepi beszédet *Leffler* Sámuel főgimnáziumi tanár tartotta. *Sajó* Sándor, szolnoki gimnáziumi tanár pedig pályanyertes ódját szavalt. Képviselve voltak az Akadémia, irodalmi társulataink, a testőrség stb. — *Mármaroszigeten Szilágyi* István emlékére hullott le a lepel. Szilágyi István felszabadon túl igazgatta a mármaroszigeti ev. ref. lyceumot, jeles költő, tudós és akadémikus volt, ő fedezte föl Arany Jánosban a tehetséget és buzdította tette. Szobra Tóth András debreczeni képfaragónak a műve. Az ünnepélyen többek közt Vékony Antal tanár alkalmi ódját adta elő, Dr. Erdős József koszorút tett le a debreczeni «Alma mater» nevében.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A Munkácsi-körrel, a hódmezővásárhelyi főgimnázistáknak művészeti czélokot ápoló fiatal egyesületéről, ezeket írja tudósítónk: A tagok szép buzgósággal rajzolgtak és festegtek. Most, ápril 22-én ítelt a kör az első pályázatra beérkezett munkák fölött. Volt négy 2—2 koronás díj, melyek közül az elsőt színes szabad tájvízfestésével Kánitzer Ernő VI. o. tanuló, a másodikat szabadon színnel rajzolt tanulmányfejjel és a harmadikat minta után készített czeruzarajzával Klein Armin VI. o. tanuló nyerte el. A negyedik díjra (kiváratott a Pestre ballagó Toldi Miklós) csak egy festés érkezett be, de az sem volt érdemes a jutalomra, mely így nem adatott ki.

Sikerült hangversenyt rendezett múlt hó 25-ikén az érsekújvári közs. kath. főgimn. ifjúsága az «Arany orozslán» vendéglő nagytermében. A műsor fénypontja színi előadás volt; a diákok «A koponyatudós» (Phrenolog) című kétfelvonásos vígjátékot játszották, melyet G. Dengler után dolgozott át Rozmanits Timót tanár. A főszerepeket ügyesen játszották, Bátky

Gyula, Zöldy Ernő, Komáromy Lajos, Kurucz János VIII. és Egyházi Lajos, Vadkerty József VII. osztályú ifjak. Aztán táncvizsgálat következett.

Markovics-ülést tartott a nagy magyar gyorsíró emlékére ápr. 30-ikán a temesvári főgimn. gyorsíró-köre. A megnyitó beszédet Kovacsics Lajos VIII. o. t. tartotta. Bata Lukács VI. o. t. «Markovics életéről» tartott felolvasást. Mester János VIII. o. t. Cserey József vezető tanárnak Markovics-ról szóló hangulatos költeményét szavaltta el sikerülten. Végül a vezető tanár úr tartott beszédet és kiosztotta a márcziusi havi verseny jutalmait. Különösen megdicsérte azokat, kik a budapesti országos versenyben jutalomban részesültek.

Önképzőkori tallózás. Lévai főgimnázium ápr. 28. Klincek L. VI. o. t. a «Petemrehevás» és «Agnes asszony» tragikumát fejtegette, Czeczko Lajos VI. o. t. «Józsa» című novelláját olvasta fel. — A budapesti VIII. ker. főreáliskolában ápr. 30-ikán volt a záróülés, melyen a pályázatok eredményét hirdették ki. A legtöbb pályadíjat Halmi Gyula és Spitzer Ödön VIII. o. tanulók nyerték meg: az előbbi «A magyar éposz fejlődése Zrínyitől Aranyig», «Tompa Mihály hazafias, költészete», «A történeti események hatása kiválóbb írónkra» cz. értekezésekkel. «A vak költő» cz. költeményével és Coppée-ból való műfordítással; az utóbbi «A kanizsai basa» cz. eredeti elbeszéléssel és matematikai dolgozatával vitte el a jutalmat. A víg szavalóversenyenél Padovani Jenő, a komolynál Schwarz Gyula — mindketten VIII. osztálybeliek — győzedelmeskedtek. — A karczagi ev. ref. főgimn. szorgalmas önképzőköre minden éven színi előadásokat szokott tartani, melyek a fiatal egyesületet a város intelligenciájának kedvenczvé tették. Ez idén április 22-én folyt le a színjátás. A siker érdeméért nagy rész illeti meg Bujk Béla tanárt, ki a kiválasztott színdarabokat betanította. A hálás diákok ez úton is köszönetet mondanak neki. Színe került három egyfelvonásos vígjáték: «Hol a férj?» Potier után francziából, «Angolosan» Görner után és «Apró félreértések» angolból. A nő szerepeket Nagy Margit, Vajó Juliska, Bujk Juliska, Szabó Eszti, Agárdi Mariska és Csabay Ilonka kisasszonyok töltötték be. Tudósítónk nagy díszes emlékekkel meg az összes közreműködőkről. — *Lőcséi* kath. főgimn. ápr. 29. A tagok szorgalmas működést fejtenek ki; szorgalmi díjra érdemesnek találták Berencesi János és Majunke E. VIII., és Maléter Ernő VII. o. tanulókat. Elfogadták Lindner Mátyásnak a testek ütközéséről, Maléter Ernőnek a francia irodalom aranykoráról és Vlassák Józsefnek «Wieland, a kovács»-ról szóló dolgozatait. — A temesvári felső kereskedelmi iskola «Jósika-köre» 300 frtos *Wlassics Gyula-alapítvány-t* létesített, melynek évi kamatait az önképzőkör legderekabb tagjának itélik oda. — A hódmezővásárhelyi «Petőfi-önképzőkör» legutóbbi (ápr. 23-án) gyűlésén elfogadták Folkusházi S. VIII. o. t. díszeset nyert történelmi dolgozatát («Mohács»). Ezenkívül a titkár beszámolt a dr. Endrey Gyula képviselő úr által adományozott egy aranyra kitűzött pályázat eredményével. Kimutatandó volt az a hely, melyet Kisfaludy Károly drámái irodalmunkban betöltött a «Pártitók» fejtegetése, s főképp a jellemek ismertetésével. Csak egy dolgozat versenyzett, de ez méltó is volt a jutalmazásra. A szerzője Steiner Jenő VIII. o. tanuló. — *Ujvidéki* főgimnázium, ápr. 23. A bírálók elfogadták Nagy-Idai István VII. o. tanulóknak Homécrosz fordítását (Hlász I. énekéből való részlet) és Chován János VIII. o. tanulóknak értekezését a kurucz költészetéről. —

Bajai főgimnázium április 23. Elfogadták Pollermann A. VIII. o. tanuló sikerült dolgozatát, mely az ember vérmérsékletéről szól. A Pappy-féle 14 frtos jutalmat: (a magyar regény fejlődése és vele kapcsolatban Jósika «Abafi»-jának fejtegetése) Pató Gyula és Kriksz András VII. osztálybeliek nyerték el derék dolgozataikkal. — *Csurgo*, ápr. 22. Keiser Soma VIII. o. t. felolvasást tartott «A spanyol-zsidó nép Boszniában» czímmel. — *A nagyváradi premontrei rendi főgimnázium «Eötvös önképzőkör»-e* április 22. Az ülés főtárgya volt az irodalmi pályázatra beérkezett műveknek megírálása s az eredmény kihirdetése. E szerint irodalmi és történelmi szakra beérkezett összesen 8 dolgozat. Az I-ső díjat, «A klasszicizmus, vagyis az irodalmi iskolák és jelentőségük» cz. mű nyerte, szerzője: Molnár János VIII. o. t. papnöve. A II. díjat szintén Molnár János nyerte, az «1514.» cz. történelmi művével. Jegyzőkönyvi díszet nyert «A göcseji nyelvjárás» cz. értekezés, szerzője Alliquander Ödön VII. o. t. II. Idegen nyelvből való fordításra beadtak összesen 6 művet (1 francia, 2 latin, 3 német). Az első díjat nem adták ki. A második díjat (3 frt) nyerte «A napfény hozta a világ tudtára» cz. fordítás (németből), szerzője: Alliquander Ödön. 3-ik díjat «Phaedrus meséinek első könyve» szerzője szintén Alliquander. **Képes levelezőlapok** cserélésére szólítják föl társaik figyelmét: *László* Lajos, főgimn. tanuló Kecskeméten (folyóka-utca 98.), *Hensch* Arthur, főgimn. tanuló Iglón, *Fübián* Gáspár, reáliskolai tanuló, Székesfehérvárt, *Grünfeld* Ferencz gimn. tanuló Nagykanizsán, *Nyisztor* Albert gimn. tanuló Nagybányán.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

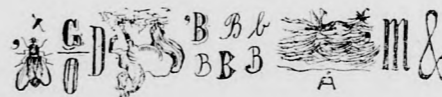
Történelmi kérdés:

Hogy hívták Athén utolsó királyát, a ki 1068 Kr. e. a dórok elleni harcban önként megölette magát, mivel a jóslat azon félnek ígérte a győzelmet, melynek királya a csatában esik el? Utána archonok léptek az állam élére.

Természetrzaji kérdés:

Mi a neve azon költöző madárnak, melynek tollazata piszkos-fehér; elsördendű evezőtollai, nagy felső szárnyfedő-tollai és hosszú válltollai feketék; csőre és lábai vörösek. Eledele egér, béka, féreg stb.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. május 18.

A 18. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: E két szám 40 és 7. **Földrajzi kérdés:** Balearok, spanyol szigetcsoport. **Történelmi kérdés:** Epaminondas. **Természetrzaji kérdés:** Héring (clupea harengus). **Képrejtvény:** Fehértemplom.

Helyesen fejtették meg: Krafka Boriska, Péter Rezső, Borosnyay Zoszkovin, Groedel Lajos, László Sándor, Csap Hugó, Czirbusz József, Schlésinger Dániel, Kehl József, Scherz Alfréd, Czira Endre, Havas Gyula, Jakab János, Erődi Tihamér, Huber Oszkár, Glósz Ödön, Tille Gyula, Kozelka József, Lányi Endre, Techet Károly, Horkay Sándor, Hetey László, Pély Károly, Pethó Emil.

Philipp Ernő, Fejes István, Weisz Hugó, Grossmann Oszkár, Acs Nagy István, Giczey Lajos, Braun Endre, Weismáhr Jenő, Szabó Ferencz, Wundszám Sándor, Gombos Bertalan, Bogdán Ernő, Popper Miklós, Kövér Árpád, Haas Imre, Grünfeld Ferencz, Lendvai Jenő, Schutz Lajos, ifj. Deil Jenő, Puskás Endre, Kelemen Imre, Toldy Elemér, Tóth Elek, Weiner Hugó, Puskás Jenő, Gürtler István, Jakabb Gyula, Mirőczky Árpád, Gerstl Árpád, ifj. Izsák Gyula, Lator László, Polnitzky Leo, Reichenfeld Rezső, Dada András, Tavi Lajos, Hartmann Gaston lovag, Jankó Béla, Klein Gábor, Adler József, Klein Vilmos, Schwarz Gábor, Wágner László, Krausz Nándor, Pappszász Tamás, Ehrenfeld Dezső, Balog Imre és Pál, Weisz Ernő, Banny Teophil, Farnasy Antal, Balassa László, Sámuel Géza, Laczkó Géza, Roth Ottó, *Novák János*, Somossy László, Troykó Imre, Névedí Botka Andor, Lechner Gedeon, Weiner Elek, Wirtschaffter Béla, Marx Miksa, Gáhy Béla, Litsek Zoltán, Szabó Frigyes, Blumenschein Henrik, Kokics Mihály, Kovács Dénes, La Borda Jenő, Luspay Sándor és Emil, Roszkopf Géza, Tájber Oszkár, Antony Gyula, Maldonyi János, Ember István, Goldberger Ödön, Róth Miklós, Munkácsy Béla, Brummer Zoltán, Teesz Lajos, Freyler József, Báro Maillot N., Vadas Zoltán, Csáthy Dezső, Pláger Leó, Rosenbaum Ernő, Freyer Gyula, Koszorús Kálmán, Bohrandt Lajos, Wanka Károly, Bergl György és István, Nagy Kálmán, Niedermayer Gyula, Rosenzweig Gyula, Pártos Viktor, Steinschneider Ernő, A kismartoni m. kir. állami polgáriskola önképzőköre, Fűrchtgott Miksa, Danzinger Kálmán, Géczy Géza, Szécskay Dezső, ifj. Barthenek Károly, Koch Nándor, Niegreis János, Joannovits György, Zomody József, Morvay Imre, Czinner Géza, Strausz Gyula, Grimm Aladár, Laban Antal, Benisch Arthur, Mihály János, Jodál Gábor, Pivny Aladár, Kovács Sebestény László és Miklós, Simonyi Károly, Reök István, Szenyovszky Ferencz, Kunetz Gyula, Kronstein B., Kircz József, Váczy József, Hoffmann Géza, Kund Vincze, Miskolezy Gusztáv.

A kitűzött könyvjutalmat *Kane a sarkutazó* című művet Novák János főreálisk. VI. o. tanuló nyerte el Pécsen.

A 18. számban közölt bélyegrejtvény megfejtése: *Walesi hercege.*

A bélyegrejtvényt huszonnégy en fejtették meg A sorsolás sorrendje szerint az első jutalmat (6 drb. különféle délamerikai bélyeg) Nagy Károly III. é. tanítójelölt Modorban, a másodikat (3 drb. különféle ázsiai bélyeg) Freyer Gyula gimn. VI. o. t. Lőcsén, a harmadikat (3 drb. Omaha-Mississippi bélyeg) Kelemen Imre Budapest, Vigszínház-utca I. II. 9. nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

T. Gy. Veszprém. Az Eötvös-tanárképző intézetbe *jelesen* érett ifjakat vesznek föl. Szegénységi bizonyítvány is kell. — **D. A.** Zenta. Önképzőkörük egyedül a szavalást kultiválja? — **K. S.** Trencsén. A reáliskolában a III. osztálytól fogva tanulnak francia nyelvet. Speciális reáliskolai tárgyak az ábrázoló mértan, vegytan és szabadkézi rajz. — **K. J.** «Tavaszi est». Dystichonokban. «Oh»-okkal és «ah»-okkal spékelve. Nem kérünk belőle. — **R. V.** Érsekújvár. A gyógyszerési és állatorvosi pálya. — **E. E.** Köszönettel elfogadjuk. — **M. Á.** Rozsnyó. A nagy-szlabosi papirosgyár és a esetenki templom leírása eleven, ügyes. Elfogadjuk tudósítónk. **K. Gy.** Békásmegyér. Laptól előfizetői számát tudakolni olyan indiskréció, mint valakitől fogai vagy évei számát kérdezni. — **Roth Miklós** főgimn. tanuló Sátoralja-Ujhelyen levelezésbe szeretne lépni a budapesti VII. ker. főgimnázium V. osztályának egy tanuló-jával. — A többi kérdésre a jövő számban.

OLCSÓ KÖNYVTÁR

Szerkeszti GYULAI PÁL.

Az Olcsó Könyvtárt a vallás- és közoktatási miniszter 3040495. sz. a. ajánlotta.

Az Olcsó Könyvtár kötetei teljes műveket adnak, nem kivonatokat és szemelvényeket.

A kötetek számai zárjelben.

Egy-egy szám ára 10 kr.

Iskolai és házi olvasmányul alkalmas kötetek:

a) Színművek.

- Bessenyei György. A philosophus. Vigj. (338—340)
 Cornéille Péter. Cinna, vagy Augustus kegyelme. Tragédia.
 — Francziából ford. Pajor Istv. (548)
 — Cid. Tragédia. Francz. ford. Radó Antal. (669—670)
 Csiky Gergely. A nagymama. Vigjáték 3 felv. (752—754)
 Dugonics Á. Bátori Mária. Szom. tört. 4 szakaszban. (577—580)
 Fáy A. A mátrai vadászat. Vigjáték. (524—525)
 Gaal J. A peleskei nótárius. Bohózat. (296—299)
 Goethe. Iphigenia Taurisban. Dráma. II. kiad. (53—54)
 — Berlichingeni Gottfried, a vaskézű. (508—510)
 Gombos I. Az esküvés. Szomorujáték. (327—329)
 Grillparzer F. Medea. Szomorujáték. (612—614)
 Hugo K. Bankár és báró. Szomorujáték. (234—235)
 Kisfaludy K. Csalódások. Vigjáték. (191—192)
 — Irene. Szomorujáték. IX. kiad. (138—140)
 — A kérők. Vigjáték. (301—303)
 — A pártütők. Vigjáték. (388—389)
 Körner Tiv. Zrinyi. Szomorujáték. Ford. Szemere Pál. —
 Kömer Zrinyijéről. Bírálát, írta Kölcsey (142—144)
 Kozma Andor. A szabadság ünnepére. Szini költemény három
 képben. (1063—1064)
 Lessing G. E. Böles Náthán. Dráma. Zichy (165—168)
 — Barnhelmi Minna. Vigjáték. (671—673)
 Molière. A bot-csinálta doktor. Vigjáték. Fordította Kazinezy
 Ferencz. III. kiadás. (179—180)
 Nagy Ign. Tisztujítás. Vigjáték. (93—95)
 Racine. Athalia. Tragédia. Ford. Csiky Gergely. (551—552)
 Schiller. Wallenstein halála. Ford. Hegedüs I. (409—411)
 — Stuart Mária. Szomorujáték. (677—680)
 — Az orleansi szűz. Regény trag. (802—805)
 Shakespeare. Sok zaj semmiert. Vigjáték. (528—529)
 — Lear király. Szomorujáték. (965—968)
 Sophokles. Elektra. Ford. Csiky Gergely. (759—760)
 — Oedipus király. Ford. Csiky Gergely. (775—777)
 — Oedipus Kolonosban. Ford. Csiky G. (777—778)
 — Antigone. Ford. Csiky Gergely. (779—780)
 Szentjóni Szabó L. Mátyás király, vagy a nép szeretete, jámbor
 fejedelmek jutalma. Erzékenyjáték (330—331)
 Szigligeti E. Liliomfi. Vigjáték. II. kiad. (19—20)
 — A trónkereső. Szomorujáték. (255—257)
 — Fenn az ernyő, nimesen kas. Vigj. III. kiadás. (588—590)
 — Csikós. E edeti népszimű 3 szakaszban (705—707)
 — Béldi Pál. Szomorujáték (106—109)
 Teleki L. gróf. Kegyezc. Szomorujáték. (197—200)
 Vörösmarty Mihály. Az áldozat. Szomorujáték (961—962)

b) Verses művek.

- Amade L. versei. Összegy. Négyessy L. (821—830)
 Berzsenyi Dániel versei. 6-ik kiadás. (187—190)
 Boileau. A költészetéről. Ford. Erdélyi János. (467—468)
 Catullus versei. Ford. Csengery J. (253—254)
 Csokonai V. M. Dorottya, vagyis a dámák diadalma. (1—2)
 — Lilla. É zékeny dalok három könyvben. (89—90)
 — Odák. Két könyvben. (145—146)
 — Béknegrháraz. Irta Homer. (300)
 Czuczor Gergely népies költeményei (69—70)
 — Hóskölteményei és meséi. II. kiadás (522—523)
 — költeményei. (549—550)
 Dayka Gábor költeményei. (130—131)
 Fazekas Mihály. Lúdas Matyi. Komikai elbeszélés. (1060)
 Firdüsi Szóhráb. Költői elbeszélés. Ford. Fiók Károly. (609—611)
 Goethe. Hermann és Dorottya. Hegedüs I. (276—277)
 Gvadányi J. Egy falusi nótáriusnak budai utaz. (107—109)
 Gyöngyösi István. Ének Thököly Imre és Zrinyi Ilona házasa-
 ságáról. Kiváta és jegyzetekkel kísérte Hahn A. (461—462)
 Gyulai Pál. Szilágyi és Hajnásai. Költői beszély. (390)
 Horatius. A költészetéről. Levél a Pisókhöz. (76)
 Illosvai Selymes Péter. Az híresneves Thöldi Miklósnak jeles
 eszeke-detéről való história. Kiadja Szilágyi Áron. (515—516)
 Kazinczy F. versei. III. kiadás (951—952)
 Kerényi Frigyes összes költeményei. (9—13)
 Kisfaludy Károly versei. (247—250)

- Kisfaludy Sándor. Himfy. A kesergő szerelem. (955—957)
 — A boldog szerelem. IX. kiad. (958—960)
 — Összes regéi. I. (312—316)
 — Összes regéi. II. (317—320)
 Kölcsey Ferencz versei V. kiadás. (224—228)
 Milton J. Az elvesztett paradicsom. Ford. János G. (681—685)
 Petőfi Sándor. A helység kalandja. Hóskölt. (430)
 Petrarca összes szerelmi sonettjei. Ford. Radó A. (541—544)
 Pope S. A műbírálatról. Tan. költ. Ford. Lukács Móricz. (45)
 Puskin S. Anyegin Eugen. Regény. (285—289)
 Ráskai Gáspár. Egy szép história az vitéz Franciscóruól és az
 ő feleségéről. (1057)
 Tennyson A. Király-idyllek. Ford. Szász K. (27—28)
 — Arden Enoch. Angolból fordította János G. (269)
 Vörösmarty M. Eger. Három énekben. (963—964)
 Zrinyi Miklós gróf. Szigeti veszedelem. (937—940)

c) Regények és beszélyek.

- Andersen. Képeskönyv képek nélkül. Ford. Schambach Gy. (326)
 Chateaubriand. Atala. Ford. Csiky K. (25—26)
 — A vé tanuk. Ford. Dr. Rada István (591—598)
 Dickens K. Karácsoni ének. Ford. Belényesi G. (21—22)
 Fazekas Mihály. Lúdas Matyi. Komikai elbeszélés. Bevezette
 Tóth Rezső. Az 1817-iki kiadás rajzaival. (1060)
 Goldsmith Olivér. A wakefieldi pap. (426—429)
 Gyulai Pál. A vén színész. Beszély. II. kiadás. (59—60)
 Kármán J. Fanni hagyományai. Beszély. (15—16)
 Kemény Zs. Két boldog. Beszély. (1061—1062)
 Kisfaludy Károly vig beszélyei. (150—153)
 Kölcsey Ferencz elbeszélései. II. kiad. (6—7)
 Kuthy Lajos. Egy iskolai kaland. Elbeszélés. (1071)
 Mesáros Ignác. Kartágóm. Heinrich G-től. (217—220)
 Pálffy A. Az itélőmester leánya. Tört. beszély. (278—280)
 Petőfi Sándor beszélyei. (395—396)
 Thackeray M. W. Hiúság vására. Ford. Récsi E. (647—660)
 Zichy Antal elbeszélései. (74—75)

d) Vegyes próza.

- Boissier G. Virgil. Francz. ford. Véghe A. (47—48)
 Cicero. Laelius a barátságáról. Ford. Némthy G. (507)
 Collins V. Sophokles. Ford. Kont I. (304—305)
 Csengery Antal. Deák Ferencz emlékezete. (569—570)
 Erdélyi J. Aesthetikai előtanulmányok. (615—616)
 Fenn C. Az olasz irodalom tört. Ford. Zsigány A. (865—868)
 Fraknói V. II. Lajos és udvara. Tört. rajz. (99—100)
 Greguss Ágost. A balladáról. III. kiadás. (534—536)
 Gyulai Pál. Báró Eötvös József. Emlékbeszéd (259)
 — Emlékbeszéd Arany János felett. (725)
 — Gróf Széchenyi István mint író (857—858)
 Kazinczy F. Bácsmezeinek gyötremei. (132—134)
 Kemény Zs. É et és irodalom. (393—394)
 Kont Ignác. Aristophanes. (230—231)
 Lánzy Gyula. A magyarság az Árpádok korában. Tört. tanul-
 mány (1019—1020)
 Lessing G. E. Laokoon, vagy a festészet és költészet hatá-
 ról. Ford. Bánfi Zsigm. (83—86)
 Lindau Pál. Molière. Ford. Bánfi Zsigm. (172—173)
 Macaulay T. B. Machiavelli. Ford. B. P. (8)
 — Milton. (51—52)
 A magyar emigráció mozgalmái 1859—1862. Kossuth Lajos
 emlékiratai nyomán. (431—432)
 Montesquieu K. Elmékedések a rómaiak nagyságának és ha-
 nyatlásának okairól. Ford. Orlai Antal (781—782)
 Occioni Onorato. A latin irodalom története. Ford. Dr. Kiss
 Ernő. (1082—89)
 Pellico Silvio. Börtön. Olasz. Erdélyi K. (511—513)
 Riedl Fr. A magyar irodalom főirányai. (994—996)
 Sayous E. A mongolok betörése 1241—42. Ford. Takács I. (73)
 Szalay László. Mirabeau. (293—295)
 Szász K. Schiller. Élet- és jellemrajz. (545—546)
 — Horatius. Irói élet- és jellemrajz (736—737)
 Tacitus P. C. Agricola élete. Ford. Dr. Csiky Kálmán (1054)
 Taine H. Az eszmény a művészetben. (162—164)

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS :	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :
Negyed évre... --- 1 frt 20 kr.	DE RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Fél évre ... --- 2 frt 40 kr.			
Egész évre ... --- 4 frt 80 kr.			
MégjelNIK minden vasárnap.			
Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.			

SZÉPHALOM.

Csöndes helyecske ez a zemplénmegyei kis falu; utas csak ritkán téved a tájékára. A ki 1886 előtt kereste volna, még a földabronson sem találta volna meg. Ebben az évben kapta hangzatos nevét az egyébként Kisbányácskának nevezett tót falu Zemplénmegyétől, Gyulai Pál sürgetésére.

Pedig bezzeg, jelentős név a mi művelődésünk történetében Széphalom! Kazinczy Ferencz lakott itt évtizedeknek hosszú során. Itt írta műveinek nagy tömegét, innen vitta a nyelvújítás makacs és áldásos harcát, innen folytatta az egész országra kiterjedő levelezését: szóval itt gondolkozott és munkált irodalmunk javára. Széphalomnak is ő keresztelte el «székhe-lyét», mert föllengő és édeskesz izlése prózáinak találta a Kisbányácska elnevezést.

Széphalom Sátoralja.

